

ERZURUM ÇİFTE MİNARELİ MEDRESE'DE DOĞU VE BATI EYVANINDA YER ALAN GEOMETRİK BEZEMELER

Suna TOPÇULU¹

Erol KILIÇ²

¹ Öğr. Gör. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Doğubayazıt Ahmed-i Hani Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü, Ağrı, Türkiye, Sanatta Yeterlilik Öğrencisi, ORCID: orcid.org/0000-0001-8415-8224

² Prof. Dr. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sanat Tasarım Mimarlık Fakültesi, İstanbul, Türkiye ORCID: orcid.org/0000-0001-7347-8505

Suna Topçulu, Erol Kılıç. "Erzurum Çifte Minareli Medrese'de Doğu ve Batı Eyvanında Yer Alan Geometrik Bezemeler". ulakbilge, 95 (2025/3): s. 198-205. doi: 10.7816/ulakbilge-13-96-03

ÖZ

Bir toplumun kuşaklar arası aktarabileceği en kıymetli mirasların başında kültür ve sanat gelmektedir. Bozkır kültüründen çıkıp dünyaya yayılan en eski ve köklü sanatlarından biri olan Türk-İslam sanatının kök saldıği Anadolu'da, 1071 Malazgirt Zaferi ile Selçuklu Türkü'nün özellikle her bir mimari eserde görülen zengin motiflerinin giderek çeşitlenen örnekleri vücut bulmuştur. Anadolu Selçuklularının Anadolu'da yapmış olduğu mimari eserler bunun en güzel kanıtıdır. Araştırma konusunu oluşturan Çifte Minareli Medrese hakkında çeşitli yazılı ve görsel kaynak bulunmaktadır. Buna karşılık medresenin doğu ve batı eyvan tezyini bezeme ve geometrik bezeme elemanları hakkında herhangi bir yazılı kaynak bulunmamaktadır. Elde edilen bulgulara dayanılarak XIII. yüzyıl sonlarına tarihlendirilen ve Erzurum ismiyle özdeşleşen Çifte Minareli Medrese, Anadolu Selçukları tarafından yapılmış ve Anadolu'da bulunan en büyük medrese ve medresenin güney eyvanına bitişik en büyük kümbet olma özelliğine sahiptir. Medrese iki katlı, dört eyvanlı şekilde imar edilmiştir. Medresenin giriş katında 19, birinci katında 18 öğrenci hücre odası bulunmaktadır. Bu çalışmada, Erzurum Anadolu Selçuklularına (XIII. yy sonu) ait Çifte Minareli Medresenin Doğu ve Batı eyvanında yer alan ve birbirinden farklı bir şekilde tezyin edilen tezyini motif ve geometrik motiflerin farklılıkları ve benzer özellikleri tespit edilmeye çalışılmış ve halihazırda mevcut bulunan tezyini motif ve geometrik bezeme elemanları bütün halinde incelenmiştir. Ayrıca Çifte Minareli Medrese bezemelerinin Orta Asya Selçuklu bezemeleri ile benzerlikleri de tespit edilmeye çalışılmış ve benzerlikler karşılaştırılmıştır. Yerinde yapılan gözlemler ve nitel araştırma yöntemleri doğrultusunda, mevcut bezemeler analiz edilmiş, eksik kısımlar bilgisayar destekli programlar aracılığıyla tamamlanmış ve toplam altı motif çizimi gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın, Selçuklu dönemi sanatına ilişkin yapılacak gelecekteki akademik araştırmalara katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erzurum, Çifte Minareli Medrese, Eyvan, Geometrik Bezeme

Makale Bilgisi:

Geliş: 14 Kasım 2025

Düzeltilme: 18 Aralık 2025

Kabul: 22 Aralık 2025

Giriş

Erzurum, kadim tarihi boyunca birçok medeniyete beşiklik etmiştir. Coğrafi konumu ve stratejik yapısı itibarıyla hem savunmaya elverişli bir mevkide hem de İpek Yolu üzerindeki ticari kavşak noktasında bulunmaktadır. Bu özellikleri nedeniyle tarihsel süreç içerisinde birçok zorlu savaşın yaşandığı bir bölge olmuştur. Ancak şehir, her savaş sonrasında yeniden canlanarak eski görkemli günlerine kavuşmuştur. Serhat şehirleri arasında yer alan Erzurum'un kuruluşu M.Ö. 4000'li yıllara kadar uzanmaktadır. Tarihin bilinen ilk dönemlerinden itibaren bölgede hüküm süren topluluklar arasında Urartu, Med, Pers, Parth, Sasani, Roma medeniyetleri ile Emeviler ve Abbasiler gibi Arap devletleri göze çarpmaktadır (Konukçu, 1995, s.57). Şehre, hakimiyet kuran farklı milletler tarafından değişik dönemlerde Theodopolis, Karin-Garin, Kalikala, Erzen, Arz-ı Rum ve Erzen-i Rum gibi isimler verilmiştir. 1071 Malazgirt Zaferi sonucunda Anadolu'nun kapılarının Türklere açılmasıyla birlikte Erzurum ve çevresi Türk hakimiyetine girmiş; bu dönemden itibaren şehir "Erzurum" adıyla anılmaya başlanmıştır. Erzurum, tarihi boyunca birçok millete ev sahipliği yapmasına rağmen, günümüze ulaşan taşınmaz kültür varlıklarının büyük çoğunluğu belirli dönemlere aittir. Bunun en temel nedeni, bölgenin birçok çetin savaşa sahne olması ve şehrin defalarca yıkılıp yeniden inşa edilmesidir. Yapılan ve sürdürülmekte olan arkeolojik kazılardan elde edilen veriler de bu durumun en önemli göstergesidir. Şehirle özdeşleşmiş yapılardan biri olan Erzurum Çifte Minareli Medrese, 13. yüzyılın sonlarına tarihlenen ve Anadolu Selçukluları tarafından inşa edilen anıtsal eserler arasındadır. Kendi döneminin en büyük medresesi olma özelliğine sahip olan yapının güney eyvanına bitişik olarak inşa edilen kümbet de yine kendi döneminin en büyük kümbetidir. Hatuniye Medresesi olarak da bilinen Erzurum Çifte Minareli Medrese; iki katlı, açık avlulu ve dört eyvanlı medreseler grubunda yer almaktadır. Yapının giriş katında 19, ikinci katında ise 18 adet öğrenci hücresi bulunmaktadır.

Görsel 1. Erzurum Çifte Minareli Medrese
(Suna Topçulu-arşivi).

Bu çalışmanın odak noktasını, Erzurum Çifte Minareli Medrese doğu ve batı eyvanında yer alan bezeme elemanları oluşturmaktadır; bu elemanların özellikleri ve çizimleri üzerinde herhangi bir kaynak bulunmamaktadır. XIII. yüzyıl sonlarına tarihlendirilen ve Anadolu Selçuklularına ait olan Çifte Minareli Medrese'nin Doğu ve Batı eyvanında yer alan tezyini motif ve geometrik bezeme elemanları bütün halinde alınarak çalışmaya eklenmiştir. Doğu ve batı eyvanında yer alan bezeme elemanlarının benzerlikleri ve farklılıkları ele alınmış kendi dönemine ait farklı mimari eserlerin üzerinde yer alan tezyini motifler karşılaştırılarak çalışmaya eklenmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada konuya ilişkin geniş kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. İncelemeler sonucunda Çifte Minareli Medrese'nin imar planı, banisi ve bezeme elemanları hakkında çok sayıda görsel ve yazılı kaynak tespit edilmiştir. Ancak medrese içinde yer alan doğu ve batı eyvanlarının bezemelerine dair özgün bir akademik kaynağa rastlanmamıştır. Bu nedenle, çalışmada söz konusu eyvanlardaki tezyini ve geometrik bezeme unsurları yerinde incelenmiş, fotoğraflanmış, çizimleri hazırlanmış ve benzer dönem eserleriyle karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Elde edilen bulgular, Çifte Minareli Medrese'nin plan özellikleri, çini ve taş süsleme elemanlarının, öğrenci hücreleri ile sütun bezemelerinin tipik Anadolu Selçuklu dönemi özellikleri taşıdığını göstermektedir. Araştırma kapsamında özellikle doğu ve batı eyvanlarında görülen yüksek kabartmalı taş oyma bezemeler incelenmiştir.

Erzurum Çifte Minareli Medresede Yer Alan Doğu ve Batı Eyvan Bezeme Elemanları

Çifte Minareli Medresede dört eyvan yer almaktadır. Eyvanların bezeme elemanlarında özellikle eyvan pervazlarında ve tonozlarında süsleme elemanı çoğunluktadır. Medresenin doğu eyvanında pencere yer almaktadır. Pencerenin görüş açısında Erzurum kalesi bulunmaktadır. Araştırma kapsamında ele aldığımız, doğu eyvanının bezeme özellikleri eyvan pervazlarında ve tonozlarında karşımıza çıkmaktadır. Eyvan tonozunda ince bir kemer ve dört geniş kemer olmak üzere toplam beş kemer kuşağı yer almaktadır.

Görsel 2. Çifte Minareli Medrese (Doğu Eyvan). (Suna Topçulu-arşiv)

Görsel 3. Doğu Eyvan (detay).

Çizim 2: Doğu Eyvan (detay) (Suna Topçulu)

Görsel 2’de yer alan doğu eyvan at nalı formunda ve hafif sivri kemer kuşağıyla çevrilidir (Çizim 1). Dıştan içe doğru inceleme alanına aldığımız doğu eyvanında, birinci kemer kuşağında, kurdele formu kalp şeklinde verilmiş olup kurdele uçlarıyla birbirine bağlı vaziyettedir. Kalp formunun uçları eyvan duvarına bakmaktadır. İkinci geniş kemer kuşağında dairesel form ve geometrik bezeme elemanı işlenmiş ve birbirine kısa şeritler yardımıyla bağlantı sağlanmıştır. Üçüncü geniş kemer kuşağında dairesel form ve geometrik zencerek motifleri işlenmiş ve birbirine bağlı bir biçimde kemer kuşağını çevrelemiştir. Dördüncü kemer kuşağında spiral biçimde ince bir kemer yer almaktadır (Çizim 2).

Görsel 4. Doğu Eyvan Pervaz (Suna Topçulu-arşiv).

Görsel 5: Doğu Eyvan Pervaz (Suna Topçulu-arşiv)

Görsel 4 ve görsel 5’de bulunan doğu eyvanı pervazında aynı tezyinat görülmektedir. Pervaza gömülü şekilde verilen yuvarlak sütunun sağında ve solunda erken dönem Selçuki münhani formları yer almıştır. Görsel 4’de kapalı rumi tezyinatı içerisinde tepelik formunda bir sıra dilimli tarzda verilirken ikinci sırada bulunan tepelik rumi formu sade verilmiş ve simetri bölgelerinde orta bağ motifleri kullanılarak tezyin devam ettirilmiştir. Pervazın köşe dönüşünde ajurlu bir görüntü verilmiş ve münhani kolları bir alttan bir üstten kendi içerisinde döngü yaparak birleştirilmiş ve sol pervazın ikinci kademesinde simetrik vaziyette münhani formu verilmiş fakat üstten birleşme yerinde rumi tepelik formu işlenmemiş, sert dönüş ile münhani kolları birbirine bağlanmıştır (Çizim 3).

Görsel 5’de yer alan pervaz bezeme süsleme elemanları tezyin olarak aynıdır fakat pervazın köşe birleşim noktasında rumi tepelik formu tek başına çıkarılmış ve sola doğru dönüş yapmıştır. Ayrıca sütun bezemenin ikinci kademesinde simetrik formda işlenen tezyinatta münhani formunun tepelik rumi bölümünde estetik bir dönüş yer

almıştır (Çizim 4). Eyvan pervazı boyunca sütun tezyinatında yüksek kabartmalı münhani ve rumi tepelik formu devam etmektedir.

Çizim 3: Doğu Eyvan- Pervaz
(Suna Topçulu).

Çizim 4: Doğu Eyvan- Pervaz
(Suna Topçulu).

Görsel 6. Çifte Minareli Medrese
(Batı Eyvan).
(Suna Topçulu-arşiv)

Görsel 6. Batı Eyvan (detay).

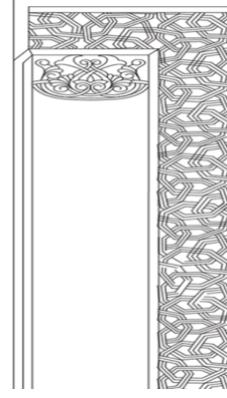

Çizim 4: Batı Eyvan
(Sema Çalışkan Hoşcan).

Görsel 6'da yer alan batı eyvan at nalı formunda olup hafif sivri kemer kuşağıyla çevrilmiştir. Dıştan içe doğru inceleme alanına aldığımız batı eyvanda üç geniş bir dar olmak üzere dört kemer kuşağında tezyin edilmiştir. Birinci kemer kuşağında yuvarlak dönüşlü tek şerit ara suyu kullanılmıştır. İkinci kemer kuşağında kalp formunun birleşim alanlarında sade rumi tepelik formu işlenmiştir. Kalp formunun uçları eyvan içerisine dönüktür. Bir sıra kurdele biçimli kalp formu bir sıra rumi tepelik formu peş peşe kemer kuşağı boyunca devam etmektedir. Üçüncü kemer kuşağında geometrik formda zencerek motifi ile bezenmiştir. Dördüncü kemer kuşağında Çifte Minareli Medrese'nin minare formlarında ve sütununda görülen kaz ayağı motifi bulunmaktadır (Çizim 5-6).

Görsel 7. Batı Eyvan (detay).

Çizim 7: Batı Eyvanı- Sol Sütun
(Sema Çalışkan Hoşcan)

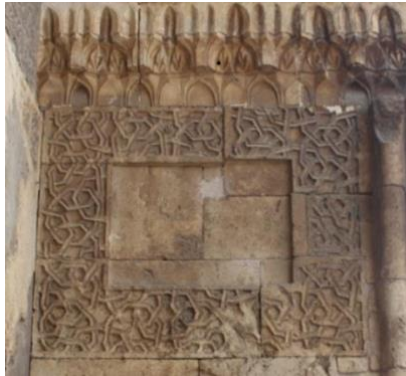
Görsel 8. Batı Eyvan (Sol Sütun).

Görsel 9: Batı Eyvanı (Sağ Sütun)

Görsel 7’de yer alan batı eyvan detayında bulunan yazıda Bakara suresinin 255. Ayetinin başı “Allah u la ilaha illa” yazılıdır. Ayetü’l Kürsî’nin başlangıcı yazılı olmasına rağmen ayetin geri kalan bölümü yazılı değildir. Görsel 8’de Batı eyvanın sol sütununda yer alan geometrik bezeme elemanı 9 gen formunda olup hafif dikdörtgen tarzındadır. Batı eyvanı boyunca aynı form görülmektedir. Pervazın ikinci kademesi pabuç bölümünde münhani tezyini simetrik formda yer almıştır (Çizim 7). Görsel 9’da sağ sütun bezeme elemanında hafif dikdörtgen formlu 9 gen bulunmaktadır. Sütunun ikinci kademesinde tezyin yapılmak için pano bırakılmasına rağmen herhangi bir bezeme elemanı bulunmamaktadır. Bezeme yarım kalmıştır.

Karşılaştırma ve Tartışma

Görsel 10. Kırşehir Cacabey Cami (XIII.yy)
Taç kapı Doğu Yan Niş Dokuz Gen
Bezeme Elemanı.
(Yunus Aslan’dan).

Görsel 11. Erzurum Çifte Minareli Medrese
Batı Eyvan Sütun Dokuzgen
Bezeme Elemanı

Görsel 10'da karşılaştırma grubunda ele aldığımız Kırşehir Cacabey Medresesi XIII. yüzyılda Anadolu Selçukluları döneminde yapılmıştır. Cacabey Medresesi Camii'nde bulunan yan niş bezeme elemanında hafif dikdörtgen formunda dokuz gen geometrik bezeme elemanı yer almıştır. Kare yan nişin etrafında bulunan bezeme elemanının pano bölümü tezyinat yapılmak üzere veya kitabe yazılmak üzere boş bırakılmıştır. Görsel 10'daki süslemeler Görsel 11'de bulunan Erzurum Çifte Minareli Medrese batı eyvan sütununda yer alan geometrik bezeme ile aynıdır. Kültür sürekliliğinin en güzel göstergesi olan geometrik bezeme elemanı eyvana gömülü yarım silindirik sütunun sağını ve solunu çevrelemektedir.

Görsel 12. Cacabey Türbesi (XIII. yy).
Kuzey Pencere, Geometrik Bezeme
(Yunus Aslan'dan)

Görsel 13. Erzurum Çifte Minareli
Medrese Batı Eyvan Geometrik Bezeme

Görsel 12'de bulunan Cacabey Medresesi'ne bitişik yapılan Cacabey Türbesi'nin kuzey pencere geometrik tezyinatı yüksek kabartmalı geometrik tarzda işlenmiştir. Tezyinatı yer alan geometrik bezeme bir alttan bir üstten sonsuzluğa uzanmaktadır. Görsel 13'de yer alan Erzurum Çifte Minareli Medrese batı eyvan kemer kuşağının içten ikinci kemerinde aynı geometrik tezyinat görülmektedir. Yüksek kabartmalı işlenen tezyinattaki bezeme bir alttan bir üstten geçirilerek kemer kuşağı boyunca devam ettirilmiştir.

Görsel 14. Konya İnce Minareli Medrese
(13.yy, 2. yarısı).
Taç Kapı Münhani Bezeme
(Z. Kenan Bilici'den)

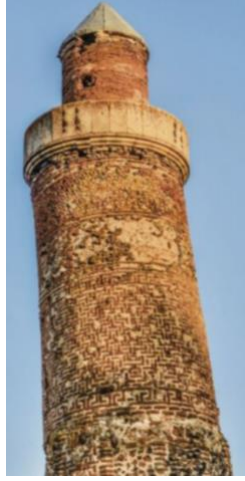

Görsel 15. Erzurum Çifte Minareli Medrese
Doğu Eyvan Sütun
Münhani Bezeme

Görsel 14'te yer alan Selçuklular dönemine ait İnce Minareli Medrese Konya'da bulunmaktadır. Medresenin özellikle taç kapısında yer alan bezeme elemanları arasında hayat ağacı, münhani motifi ve geometrik bezeme elemanları göze çarpmaktadır. Hayat ağacının sağında ve solunda tezyin edilen erken dönem Selçuklu dilimli münhani motifleri kapalı rumi formu içerisinde çıkan rumi tepelik kolları bir alttan bir üstten işlenmiştir. Ayrıca rumi tepelik formları kendi eksenleri üzerinde sürekli döngü halinde birbirine bağlı vaziyette devam etmektedir.

Görsel 15'te bulunan Erzurum Çifte Minareli Medrese doğu eyvanında eyvana gömülmüş biçimde tezyin edilen yarım silindirik gövdenin sağında ve solunda yer alan erken dönem Selçuklu münhani motif tezyinatı ile hemen hemen aynıdır. Kapalı rumi formunun içerisinde yer alan bir sıra rumi tepelik formu bir sıra orta bağ

tezyininden dışarıya taşan münhani formu sütun boyunca devam etmektedir. Ayrıca ikinci kademede münhani formu simetrik biçimde tezyin edilmiştir.

Görsel 16. Harput Ulu Cami (1156-1157)
Minare Pabuç Bölümü
(Türkiye Kültür Portalı)

Görsel 17. Erzurum Çifte Minareli Medrese
Batı Eyvan Geometrik Bezeme

Görsel 16'da Harput Ulu Cami farklı kaynaklara göre; Artuklular döneminden yahut Selçuklular döneminden kaldığı ileri sürülmektedir. Harput Ulu Caminin en belirgin özelliği eğik olan minaresidir. Minarenin pabuç bölümünde yer alan geometrik bezeme elemanı yukarıya ve aşağıya bakar vaziyette verilmiş olan geometrik zencerek "T" motifi ile bezelidir. Sistemati bir vaziyette minarenin silindirik gövdesi boyunca devam etmektedir.

Görsel 17'de yer alan Erzurum Çifte Minareli Medresenin batı eyvan kemer kuşağının dıştan ilk bordüründe aynı formda "T" motifi geometrik zencerek halinde yüksek kabartmalı şekilde bir aşağıya bir yukarıya bakar biçiminde tezyin edilmiştir.

Sonuç

Araştırma kapsamında ele alınan Erzurum Çifte Minareli Medrese, Doğu ve Batı eyvan hafif sivri at nalı formulu kemer üzerine yükselmektedir. Eyvan genel itibarıyla baş müderrisin öğrencilere eğitim verdiği ya da öğrencilerle sohbet ettiği alanlardır. Bu nedenle öğrenci hücre odalarından daha büyük yapılmıştır. Eyvanlar dört yönü işaret etmektedir. Bezeme elemanları yüksek kabartmalı geometrik zencerek tezyinatı biçiminde olduğu tespit edilmiştir.

Çifte Minareli Medrese doğu eyvanında (Görsel 2-3) yer alan beş (5) kemer kuşağında dairesel form içinde geometrik bezeme elemanları ve kurdele formu kalp şeklinde işlenmiştir (Çizim 1-2). Ayrıca doğu eyvanın sütun bezemelerinde erken dönem Selçuki münhani ve rumi tepelik bezemeleri ile tezyin edilmiştir (Çizim 4-5). Bezeme elemanlarında yer yer eksikler ve kırıklar bulunmaktadır.

Çifte minareli medresenin batı eyvanında (Görsel 6-7) bulunan ve dört (4) kemer kuşağına sahip at nalı formunda hafif sivrimsi kemer bezeme elemanlarının birinci kemer kuşağında tek şerit ara suyu kullanılmıştır. Doğu eyvanında görülen kurdele formulu kalp bezemesi burada ikinci kemer kuşağında yer almıştır. Kalp formulu kurdele bezemesinin arasında rumi tepelik formu yer almıştır. Tezyin sırasında kalp formu ve rumi tepelik formu bir atlayarak kemer kuşağı boyunca işlenmiştir. Ayrıca batı eyvan bezeme elemanında yer alan kaz ayağı motifli medresenin minare bezeme elemanları ve sütun bezemelerinde de görülmektedir. Batı eyvan giriş sütun bezemelerinde geometrik tezyinat yer alırken sütun bezemenin başında ve sonunda Selçuki münhanisi simetrik vaziyettedir. Batı eyvanda Bakara suresinin 255. Ayetinin başı "Allah u la ilaha illa" yazılıdır. Ayetü'l Kürsi'nin başlangıcı bulunmasına rağmen yazının geri kalanı bulunmamaktadır (Görsel 7). Batı eyvan giriş ikinci sütunun solunda simetrik şekilde tezyin edilen münhani bezeme elemanı alt pano ve üst panoda yer almıştır (Görsel 8). Buna karşılık sağ sütun bezeme elemanında pano için yer ayır edilmesine karşılık üst ve alt panoda bezeme elemanı görülmemektedir (Görsel 9).

Kaynaklar

- Algan, N. (2008). Anadolu Selçuklu Dönemi Mimari Taş Yüzey Süslemelerinin İncelenmesi ve Seramik Yorumları. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanatta Yeterlilik Tezi.
- Aslan, Y. (2021). Kırşehir Cacabey Medresesi ve Türbesi'nde Taş Süsleme Unsurları, Kalemîşi 18, s. 13-32.
- Aydın, T. (2008). Erzurum Çifte Minareli Medrese Taş Süsleme Örnekleri, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri, Yüksek Lisans Tezi.
- Beygu, A. Ş. (1936). Erzurum Tarihi, Anıtları, Kitabeleri, İstanbul.
- Bilici, Z. K. (2024). İnce Minareli Medrese Taç Kapısı Yahut Darü'l Mülk Konya'nın "Zafer Kapısı" (Babü'n-Nasr): Bir Yorum, Arış, Aralık, Atatürk Kültür Merkez Başkanlığı, s. 127-163.
- Gürbüz, O. (2004). "Erzurum Çifte Minareli Medrese'nin Yapım Tarihi ve Banisi Hakkında Yeni Bir Yaklaşım", A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S. 25, s. 145-160.
- Karamağaralı, H. (1971). "Erzurum'daki Hatuniye Medresesi'nin Tarihi ve Banisi hakkında Mülâhazalar", Selçuklu Araştırmaları Dergisi II (1971), Malazgirt Özel Sayısı, Ankara.
- Konyalı, İ. H. (1960). Abideleri ve Kitabeleri ile Erzurum Tarihi, İstanbul.
- Enver Konukçu, (1995), "Katakalon Kekaumenos'dan Saltuklular'a Theodosiopolis", Prof. Dr. Fikret Işıltan'a 80. Doğum Yılı Armağanı, İstanbul. s.57-65.
- Ünal, H. R. (2002). "Erzurum Hatuniye (Çifte Minareli) Medrese", Doğan Kuban, Selçuklu Çağında Anadolu Sanatı, YKY, İstanbul, 2002.

Web Kaynak

Görsel 14. Türkiye Kültür Portalı Erişim Tarihi: 26.10.2024

THE GEOMETRIC PATTERNS OF THE EASTERN AND WESTERN IWANS IN THE CİFTE MINARELİ MEDRESE, ERZURUM

Suna TOPÇULU, Erol KILIÇ

ABSTRACT

Among the most valuable heritages that a society can pass on from generation to generation are culture and art. Emerging from the steppe culture and spreading across the world, one of the oldest and most deep-rooted art forms—Turkish-Islamic art—took root in Anatolia. Following the Battle of Manzikert in 1071, the Seljuk Turks gave life to increasingly diverse examples of their rich motifs, which are visible in every architectural work. The architectural monuments built by the Anatolian Seljuks stand as the finest evidence of this. Various written and visual sources exist regarding the Çifte Minareli Medrese, which constitutes the subject of this study. In contrast, there are no written sources regarding the ornamental decoration and geometric design elements of the eastern and western iwans of the madrasah. Based on the findings obtained, the Çifte Minareli Madrasah, which dates to the late 13th century and has become synonymous with the name of Erzurum, was built by the Anatolian Seljuks. It holds the distinction of being the largest madrasah in Anatolia, as well as featuring the largest tomb chamber (kümbet) adjoining the southern iwan. The madrasa was constructed as a two-story structure with four iwans. The ground floor contains 19 student cells, while the upper floor has 18. In this study, the ornamental and geometric motifs located in the eastern and western iwans of the Çifte Minareli Madrasa in Erzurum, dating to the late 13th century and belonging to the Anatolian Seljuks, were examined to identify their differences and similarities. The existing ornamental and geometric decoration elements were analyzed as a whole. In addition, the similarities between the ornamentations of the Çifte Minareli Madrasah and those of Central Asian Seljuk decorations have been identified and compared. Based on on-site observations and qualitative research methods, the existing decorations were analyzed, the missing parts were reconstructed using computer-aided programs, and a total of six motif drawings were produced. This study aims to contribute to future academic research on the art of the Seljuk period.

Keywords: Erzurum, Çifte Minareli Madrasah, Iwan, Geometric Ornamentation